УДК 378.147

https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-1(19)-937-949

Коробко Тетяна Олександрівна доцент кафедри довузівської підготовки, Одеський національний морський університет, вул. Мечникова, 34, м. Одеса, https://orcid.org/0009-0008-3767-3352

Сокальська Наталія Леонтіївна викладач відділення фахового коледжу, Черкаська медична академії, вул. Хрещатик, 215, м. Черкаси, https://orcid.org/0009-0002-9377-3696

Булгакова Тетяна Михайлівна кандидат педагогічних наук, доцент, заступник завідувача з наукової роботи кафедри психології і педагогіки, Національний університет фізичного виховання і спорту України, вул. Фізкультури, 1, м. Київ, https://orcid.org/0000-0003-3511-4158

Буката Володимир Васильович кандидат медичних наук, асистент кафедри загальної хірургії, Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, майдан Волі, 1, м. Тернопіль, https://orcid.org/0000-0001-9638-1052

Ящук Олена Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії початкового навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 28, м. Умань, https://orcid.org/0000-0002-3757-6025

АКТИВНІ ТА ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Анотація. У статті розглядаються активні та інтерактивні методи педагогічної взаємодії у системі дистанційного навчання. Визначено, що дистанційне навчання є альтернативою традиційному навчанню в аудиторії та є більш ефективним, коли використовуються активні та інтерактивні методи взаємодії зі студентами, які сприяють більш глибокому та широкому розумінню викладеного матеріалу та заохочують студентів до участі в наукових дослідженнях. Зазначено, що дистанційне навчання – це організація освітнього процесу (за дистанційною формою здобуття освіти або шляхом використання

технологій дистанційного навчання в різних формах здобуття освіти) в умовах віддаленості один від одного його учасників та їх як правило опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій. Надано авторське визначення поняттю «інтерактивне навчання»: інтерактивне навчання – це навчання, яке спрямоване на співпрацю між викладачем і студентом через діалог і бесіду і, таким чином, використовується модель навчання між суб'єктом і суб'єктом навчання: викладач-студент, студент-студент. Обґрунтовано, що під час активного та інтерактивного навчання студенти залучаються до групової роботи, яка ґрунтується на взаємодії та взаємодоповненні всіх учасників освітнього процесу. Розглянуто основні принципи активних та інтерактивних методів педагогічної взаємодії під час дистанційного навчання, а саме: заохочення контактів між студентами і викладачами; розвиток співробітництва студентів; швидкий зворотний зв'язок; ефективне використання часу. Окреслено найпріоритетніші інтерактивні методи: «Мозковий штурм», «Баркемп», «Метод проєктів». Охарактеризовано сучасні інтерактивні платформи з допомогою яких відбувається взаємодія із викладачем: Moodle, Google Classroom. Описано засоби колаборативного синхронного навчання: Coursera, Whiteboard, Breakout rooms, спільна робота з додатками, веб-тури, PowerPoint Collaboration, вебінар (онлайн-семінар), інтерактивні опитування. Зроблено висновок, що активні та інтерактивні методи педагогічної взаємодії в системі дистанційної освіти передбачають таке управління пізнавальним процесом, коли створюється сприятливий психологічний клімат, що дозволяє управляти процесом постійного діалогу, коли використовується така система методів і технологій навчання, основною метою якої є не передача готових знань і їх відтворення викладачем, а самостійне здобуття цієї сукупності знань в активному пізнавальному процесі.

Ключові слова: дистанційне навчання, педагогічна взаємодія, активні методи, інтерактивні методи.

Korobko Tetiana Oleksandrivna Associate Professor of the Department of Pre-university Training, Odesa National Maritime University, St. Mechnikov 34, Odesa, https://orcid.org/0009-0008-3767-3352

Sokalska Natalia Leontiivna Teacher of the Department of the Professional College, Medical Academy in Cherkasy, St. Khreshchatyk, 215, Cherkasy, https://orcid.org/0009-0002-9377-3696

Bulhakova Tetiana Mykhailivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associated Professor, Deputy Head of Scientific Work of the Department of Psychology and Pedagogy, National University of Ukraine on Physical Education and Sport, St. Fizkultury, 1, Kyiv, https://orcid.org/0000-0003-3511-4158

Bukata Volodymyr Vasylovych Candidate of Medical Sciences, Assistant Professor of the Department of General Surgery, I. Horbachevsky Ternopil national medical university, Maidan Voli, 1, Ternopil, https://orcid.org/0000-0001-9638-1052

Yashchuk Olena Mykolaivna Candidate of Pedagogical Sciences, Assosiated Professor, Associate Professor of the Department of Primary Education Theory, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, St. Sadova, 28, Uman, orcid.org/0000-0002-3757-6025

ACTIVE AND INTERACTIVE METHODS OF PEDAGOGICAL INTERACTION IN THE DISTANCE LEARNING SYSTEM

Abstract. The article discusses active and interactive methods of pedagogical interaction in the distance learning system. It is determined that distance learning is an alternative to traditional classroom learning and is more effective when active and interactive methods of interaction with students are used, which contribute to a deeper and broader understanding of the material presented and encourage students to participate in research. It is noted that distance learning is the organization of the educational process (by distance education or through the use of distance learning technologies in various forms of education) in the conditions of remoteness of its participants from each other and their usually indirect interaction in the educational environment, which operates on the basis of modern educational, information and communication (digital) technologies. The author's own definition of the concept of "interactive learning" is provided: interactive learning is learning that is aimed at cooperation between the teacher and the student through dialogue and conversation and, thus, uses the model of learning between the subject and the subject of learning: teacher-student, student-student. It is substantiated that during active and interactive learning, students are involved in group work, which is based on the interaction and complementarity of all participants in the educational process. The basic principles of active and interactive methods of pedagogical interaction in distance learning are considered, namely: encouraging contacts between students and teachers; development of student cooperation; quick feedback; effective use of time.

The most priority interactive methods are outlined: «Brainstorming», «Barkamp», «Project Method». The modern interactive platforms for interaction with the teacher are characterized: Moodle, Google Classroom. The means of collaborative synchronous learning are described: Coursera, Whiteboard, Breakout rooms, collaboration with applications, web tours, PowerPoint Collaboration, webinar (online seminar), interactive surveys. It is concluded that active and interactive methods of pedagogical interaction in the system of distance education provide for such management of the cognitive process when a favorable psychological climate is created that allows managing the process of constant dialogue, when such a system of teaching methods and technologies is used, the main purpose of which is not the transfer of ready-made knowledge and its reproduction by the teacher, but the independent acquisition of this body of knowledge in an active cognitive process.

Keywords: distance learning, pedagogical interaction, active methods, interactive methods.

Постановка проблеми. Останніми роками українська система вищої освіти активно впроваджує дистанційне навчання у відповідь на пандемію вірусу COVID-19 та широкомасштабне вторгнення в нашу країну Російської Федерації. Дистанційне навчання є альтернативою традиційному навчанню в аудиторії та є більш ефективним, коли використовуються активні та інтерактивні методи взаємодії зі студентами, які сприяють більш глибокому та широкому розумінню викладеного матеріалу та заохочують студентів до участі в наукових дослідженнях. Крім того, використовуючи активні та інтерактивні методи, науково-педагогічні працівники можуть вдосконалювати свої навички та цифрові компетенції, а також урізноманітнювати свої навчальні матеріали та контент. Найважливішою передумовою дійсно ефективної дистанційної освіти є побудова навчального процесу відповідно до концепції діалогу, де акцент робиться на взаєморозумінні всіх учасників цього процесу і побудові ділових та особистісно значущих відносин між ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволив визначити, що досліджувана нами проблематика є досить актуальною на сьогоднішній день.

Питаннями взаємодії учасників дистанційного навчання та її успішної реалізації в освітньому процесі займалися: В. Бондаренко, Л. Городенко, Б. Кузіков, В. Кухаренко, Т. Свириденко та інші.

Значний внесок у розробку методологічних основ дистанційного навчання здійснили: Ю. Горвіц, Є. Дмітрієва, В. Кухаренко, Є. Полат, В. Свиридюк.

Методичний супровід, дидактичні основи та практичний досвід використання активних методів навчання в системі дистанційної освіти висвітлювали: Н. Витовтова, С. Гур'єв, В. Мохін, І. Пучкова.

Проблематикою інноваційних форм і методів навчання цікавилися: Н. Бібік, А. Бородай, О. Дорошенко, О. Пометун.

Питання впровадження інтерактивних методів навчання знайшли своє відображення в роботах: В. Кузьменко, Л. Пироженко, Н. Софій, В. Сидорова.

Метою статті є розгляд активних та інтерактивних методів педагогічної взаємодії у системі дистанційного навчання як інновацій сучасності.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні дистанційна освіта реалізується за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, які дозволяють викладачам створювати цікаві та інтелектуальні навчально-методичні комплекси і розробляти курси таким чином, щоб вони запам'ятовувалися і залучали студентів до активної роботи. Організація навчального процесу в сучасних умовах практично неможлива без використання інформаційних технологій для спілкування та взаємодії між людьми.

Дистанційна навчання – це організація освітнього процесу (за дистанційною формою здобуття освіти або шляхом використання технологій дистанційного навчання в різних формах здобуття освіти) в умовах віддаленості один від одного його учасників та їх як правило опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій [1].

Колектив авторів під дистанційним навчанням розуміє цілеспрямований інтерактивний процес взаємодії суб'єкта і об'єкта навчання між собою та із засобами навчання, причому процес навчання індиферентний до їхнього просторового розташування [2, с. 10].

Сучасна вища освіта спирається на методологічні інновації, пов'язані з використанням активних та інтерактивних методів навчання, що базуються на принципах взаємодії студента і викладача, активності студентів та обов'язкового зворотного зв'язку.

Аналіз наукової літератури дозволив виявити, що вперше інтерактивне навчання почало згадуватися в той період коли з'явилася мережа Інтернет в середині 90-х років. Саме тому більшість науковців визначає це поняття як навчання з використанням комп'ютерних мереж і ресурсів Інтернету. Але це не тільки вузьке тлумачення, воно просто не відповідає сенсу означеного явища, яке базується на розумінні поняття

«інтеракція» (англ. Interaction, лат. Inter – між і actio діяльність), що визначається як взаємодія, взаємовплив людей один на одного у процесі безперервного діалогу. У соціальній психології Дж. Міда інтеракція – безпосередня міжособистісна комунікація («обмін символами»), найважливішою особливістю якої визнається здатність людини «приймати роль іншого», уявляти собі (відчувати), як її сприймає партнер по спілкуванню (або група) [3].

У словнику-довіднику з професійної педагогіки інтерактивне навчання визначається як навчальний процес, що будується на принципах гуманізації, демократизації, диференціації й індивідуалізації та являє соціальне мотивоване партнерство, центром уваги якого є не процес викладання, а організована творча співпраця рівноправних особистостей на рівні суб'єкт-суб'єктної взаємодії [4, с. 80].

На думку О. Пометун та Л. Пироженко, інтерактивне навчання – це спосіб пізнання, що здійснюється у формах спільної діяльності тих, хто навчається: всі учасники освітнього процесу взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно розв'язують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії колег і свою власну поведінку, занурюються в реальну атмосферу ділового співробітництва щодо вирішення проблеми. Таке навчання ґрунтується «на прямій взаємодії учнів (тих, хто навчається) з навчальним оточенням, а навчальне середовище виступає як реальність, в якій учасники знаходять для себе сферу досвіду, що засвоюється» [5, с. 7].

Т. Паніна трактує інтерактивне навчання як спосіб пізнання, здійснюваний в формах спільної діяльності здобувачів, при яких всі учасники освітнього процесу взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють роботу, занурюються в реальну атмосферу ділового співробітництва з розв'язання проблем [3, с. 184].

Отже, можна сказати, що інтерактивне навчання – це навчання, яке спрямоване на співпрацю між викладачем і студентом через діалог і бесіду і, таким чином, використовується модель суб'єкт-суб'єктного навчання: викладач-студент, студент-студент.

Що стосується активного навчання, то воно з'явилося дещо пізніше ніж інтерактивне навчання. Одним із перших широко використовуваних і деталізованих методів активного навчання став метод ділових ігор. Марія Бірштейн стала автором першої в світі ділової гри. Активні методи навчання – це способи активізації навчально-пізнавальної діяльності, які спонукають студентів активно включатися в інтелектуальну і практичну діяльність у процесі оволодіння предметом. Не тільки викладач активний, але й здобувачі освіти є активними [6, с. 43].

Н. Буркіна визначає активні методи навчання як організацію та здійснення навчального процесу з метою всебічної активізації пізнавальної та практичної діяльності студентів у процесі засвоєння навчального матеріалу шляхом комплексного використання педагогічних та організаційних засобів. У своєму дослідженні науковиця зазначає, що багато традиційних методів можуть бути використані в дистанційному навчанні (проблемна лекція, парадоксальна лекція, евристична бесіда, дослідницька лабораторна робота, вирішення ситуаційних завдань, колективне та групове навчання, ситуаційне моделювання, метод проектів, імітаційна гра та ін.). Нарешті, особливості використання активних методів у дистанційному навчанні не тільки пов'язані з особливостями цих методів, але й повинні враховувати специфіку дистанційного навчання». На її думку, основними характеристиками активних методів навчання є: підвищена мотивація та емоційність; співпраця в навчанні; гарантія тісної взаємодії між студентами та студентів із викладачами. Це означає, що змінюється роль студентів і збільшується частка їхньої самостійної роботи в навчанні. Найефективнішим методом, таким чином, є метод кейсів (або ситуаційних завдань) [7, с. 36].

Під час активного та інтерактивного навчання студенти залучаються до групової роботи, яка ґрунтується на взаємодії та взаємодоповненні всіх учасників освітнього процесу. Вони більше не пасивно слухають, а починають аналізувати подану інформацію, критично оцінювати її, співвідносити зі своїм особистим досвідом і досліджувати різні точки зору через діалог і взаємодію з іншими учнями. Активне навчання сприяє розвитку креативності та уяви. Тому головне завдання викладача під час активного та інтерактивного навчання – допомагати студентам і спрямовувати їхню діяльність, створювати комфортні умови навчання, щоб здобувачі могли самостійно здобувати, накопичувати, аналізувати та відтворювати знання, формувати навички в різних сферах життя, тобто сприяти загальному розвитку особистості навчаємих і мотивувати їх до самовдосконалення та пошуку нових знань [8].

Оскільки активні та інтерактивні методи педагогічної взаємодії ґрунтуються на принципі побудови групового досвіду та обов'язкової рефлексії, необхідно створити комунікативне педагогічне середовище, яке характеризується відкритістю, постійною взаємодією, рівністю тем для всіх учасників, накопиченням спільних знань і можливістю взаємного оцінювання та контролю. Важливість інтерактивних технологій важко переоцінити, оскільки вони спрямовані як на розвиток викладачів та учнів, так і на краще управління навчальним процесом [9].

На нашу думку застосування активних та інтерактивних методів під час дистанційного навчання забезпечить досягнення наступних цілей:

- доступність сприймання навчальних матеріалів;
- систематизації знань;
- розвиток творчих здібностей студентів;
- усунення психологічних бар'єрів (страх спілкування, страх зробити помилку);
- аналізу вивченого матеріалу.

Викладач під час занять у формі інтерактиву виконує роль координатора – задає вектор діяльності та забезпечує підтримку роботи студентів в процесі досягнення цілей заняття. Також, викладач розроблює план, основу якого складають інтерактивні вправи та завдання виконуючи які студент вивчає матеріал.

Активне та інтерактивне навчання в дистанційному форматі пропонує широке впровадження в навчальний процес активних нестандартних методів і форм роботи для кращого свідомого засвоєння матеріалу. Досить дієвими є наступні форми роботи: індивідуальна, парна, групова та робота в команді. Для їх виконання студенти потребуватимуть додаткової інформації, докладатимуть певних зусиль для її засвоєння та в такий спосіб зможуть краще та ефективніше організувати свою діяльність [10].

Серед інтерактивних методів в пріоритеті є:

1. «Мозковий штурм» – групове обговорення та спільний пошук відповідей на запитання та шляхів вирішення поставленої задачі. «Мозковий штурм» (або «злива ідей», ґенерування ідей, англ. brainstorming) – популярний метод висування творчих ідей у процесі розв'язування наукової чи технічної проблеми, сеанси якого стимулюють творче мислення. Автор креативної техніки, що отримала назву «мозковий штурм» – Алекс Осборн (1888-1966), відомий американський діяч в галузі реклами. Метод запропоновано у 1953 році. Основними складниками «мозкового штурму» є метод колективізації студентів та дискутивна складова, яка допомагає студентам прибрати психологічні бар'єри та розвивати творчі здібності. Зміст педагогічної технології полягає у закріпленні матеріалу курсу або заняття, оскільки дана технологія є елементом узагальнення отриманих знань. «Мозковий штурм» розриває мовний бар'єр та сприяє комплексному розвитку творчих і креативних ідей. Проте, застосування мозкового штурму не завжди є успішним через певні труднощі: по-перше, ефективність методу «мозкового шторму» зменшується, якщо в групі є сильна особа, що домінує над іншими, якщо недостатня кваліфікація учасників або якщо їх

дуже багато; по-друге, це відсутність у викладача специфічних знань з предметів, які не входять до кола його спеціальності. Ці фактори можуть уповільнювати процес проведення мозкового штурму [11].

2. «Баркемп» – групова робота під час якої всі студенти є не лише учасниками, але й організаторами конференції. Всі учасники виступають з новими ідеями, презентаціями та пропозиціями на задану тему з подальшим обговоренням найбільш цікавих ідей [11].

3. «Метод проєктів» вважається одним з найбільш креативних інноваційних методів навчання. Даний метод дозволяє створити творчу дослідницьку атмосферу й характеризується високою комунікативністю. Цей прийом застосовується на завершальному етапі вивчення теми і передбачає високий рівень індивідуальної та колективної відповідальності за виконання кожного завдання в процесі роботи над проєктом. «Метод проєктів» дає змогу студентам самостійно обирати форми презентації матеріалу, джерела інформації та проявляти творчі здібності [11].

Активні та інтерактивні методи педагогічної взаємодії під час дистанційного навчання забезпечуються наступними принципами:

- Заохочення контактів між студентами і викладачами. Часті контакти студентів – найбільш важливий чинник пізнавальної мотивації. Слід зазначити, що особливе значення для активного співробітництва в навчальному процесі має робота в малих групах. Сучасні комунікації полегшують доступ студентів до викладача, дозволяють об'єднувати зусилля під час розв'язання різноманітних проблем.
- Розвиток співробітництва студентів. Навчання в колективі більш ефективне, ніж самостійне. Колективні навчальні дії збільшують захопленість та мотивацію, розподіл ідей покращує міркування й поглиблює розуміння.
- Швидкий зворотний зв'язок. Під час вивчення матеріалу студенти потребують різноманітної допомоги – оцінювання їхніх знань, консультації під час виконання домашніх завдань, аналіз та обговорення матеріалу, пов'язування з їхнім досвідом. Вони повинні відчути, що вже знають, що їм треба дізнатись і як оцінити свої знання.
- Ефективне використання часу. Успішний розподіл часу – це запорука ефективного навчання для студентів та ефективного вдосконалення для викладачів [12, с. 65-66].

Активні та інтерактивні методи педагогічної взаємодії можна реалізовувати з допомогою наступних інтерактивних платформ [13, с. 334]:

- Платформа Moodle – має в своєму арсеналі удосконалений набір інструментів для комп'ютеризованого та дистанційного навчання для студентів, викладачів та для самостійного навчання.

- Google Classroom – це віртуальний клас, в якому викладачі можуть керувати та стежити за навчальним процесом, створювати інтерактивні лекції і практичні заняття, перевіряти та задавати домашнє завдання, проводити опитування чи модульні роботи, оцінювати роботу студентів.
- Coursera – пропонує всілякі курси та програми, різноманітні теми від провідних університетів та освітніх шкіл.

Інструментом проведення лекцій, семінарів (вебінарів), навчальних конференцій, групових форм роботи є віртуальний клас, у якому викладач дає студентам інформацію, вправи, відповідає на питання аудиторії, оцінює засвоєння знань і т. д. через віртуальне спілкування. У зв'язку із зростанням популярності спільного/колаборативного навчання (collaborative learning) серед елементів (технологій) віртуального класу виділилася група, яку умовно можна назвати засобом колаборативного синхронного навчання. До них відносяться [14]:

- Whiteboard (дослівно: біла дошка) – це електронний аналог класної дошки, електронна дошка, яка функціонує як дошка для спільної роботи. Це дошка для малювання, до якої має доступ викладач: він може малювати на ній самостійно або разом зі студентами. Зазвичай є стандартний набір інструментів для малювання: лінія, коло, прямокутник, текст, завантаження зображень тощо. Таким чином, викладачі та студенти мають спільну область екрану, куди вони можуть вставляти слайди та зображення, малювати та робити нотатки. Інформація оновлюється в режимі реального часу на комп'ютерах або ґаджетах учасників. Кожен учасник може працювати з вмістом дошки так само, як і інші учасники, тобто додавати коментарі до схем на дошці, малювати, виправляти і наочно пояснювати свою точку зору віддаленим колегам. З цієї причини дошка ідеально підходить для мозкових штурмів, коли учасники знаходяться в різних місцях.
- Breakout rooms (дослівно – кімнати прориву) – це віртуальні робочі простори для невеликих груп, обладнані технологіями для текстової та відео-зв'язку. Вони часто включають в себе технологію дошки, технологію спільної роботи з презентаціями Power Point та інші технології спільної роботи. Кімната для нарад також є компонентом віртуального класу. Викладач може використовувати «кімнати» для роботи в малих групах. Наприклад, кожна мала група розміщується в окремій кімнаті для вирішення кейсу або обговорення контраргументів під час підготовки до дискусії. Студенти в цій кімнаті можуть бачити і чути один одного, малювати на дошці і обговорювати, але не можуть бачити членів інших груп. Викладач може спостерігати і контролювати

роботу в кожній кімнаті. На розсуд викладача здобувачі можуть зібратися в одній з кімнат на загальних зборах, щоб обговорити результати роботи в групах.

- Спільна робота з додатками – це інструмент, який дозволяє викладачу або іншому користувачеві віртуального класу, який має відповідні дозволи, показувати екран свого комп'ютера (весь екран або окрему частину програми) всім іншим учасникам. У деяких випадках викладач може передати управління своїм комп'ютером студентові або ж показати деякі його дії на своєму комп'ютері, супроводжуючи їх коментарями.
- Інтерактивні опитування можна використовувати для швидкого з'ясування думки здобувачів з певної теми. Технологія дозволяє швидко створювати, редагувати та публікувати опитування, наприклад, у віртуальному класі та інших синхронних інструментах електронного навчання.
- Веб-тури – спільний веб-серфінг в Інтернеті. Технологія, яка дозволяє здобувачам спільно переглядати веб-сайти.
- PowerPoint Collaboration – одноразова спільна робота над презентаціями PowerPoint різними членами команди або робочої групи.
- Вебінар (онлайн-семінар) може належати до обох категорій: синхронного та асинхронного онлайн-навчання. Якщо студент бере участь у вебінарі (онлайн-семінарі) «наживо», тобто слухає спікера в режимі реального часу і може ставити запитання в чаті, це синхронне навчання. Якщо ж ви завантажуєте запис вебінару, який відбувся кілька тижнів тому, це асинхронне електронне навчання. Вебінари практичні тим, що після прямої трансляції залишається запис, який може бути навіть більш корисним, ніж оригінал.

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що активні та інтерактивні методи педагогічної взаємодії в системі дистанційної освіти передбачають таке управління пізнавальним процесом, коли створюється сприятливий психологічний клімат, що дозволяє управляти процесом постійного діалогу, коли використовується така система методів і технологій навчання, основною метою якої є не передача готових знань і їх відтворення викладачем, а самостійне здобуття цієї сукупності знань в активному пізнавальному процесі.

Література:

1. Деякі питання організації дистанційного навчання: наказ Міністерства освіти і науки від 08.09.2020 року № 1115. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text

2. Дистанційне навчання: дидактика, методика, організація: монографія / Гетта В. Г. та ін. Чернігів, 2017. 286 с.

3. Бровченко А. К. Можливості інтерактивної взаємодії студентів та викладачів у процесі дистанційного навчання з позиції особистісного підходу. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія.* 2020. №4. Том 31 (70). С. 183-190.

4. Словник-довідник з професійної педагогіки / за ред. А. Семенової. Одеса: Пальміра, 2006. 221 с.

5. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник К : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.

6. Клименко В., Ачкасова В., Іваненко Л. Активні методи навчання як складова інновації у викладанні географії. *Проблеми безперервної географічної освіти і картографії.* 2019. Випуск 29. С. 43-54.

7. Буркіна Н. В. Використання активних методів навчання в дистанційних курсах. Теорія і методика електронного навчання. 2012. Т. 3. № 1. С. 35-39.

8. Komogorova, M., Maksymchuk, B., Bernatska, O., Lukianchuk, S., Gerasymova, I., Popova, O., Matviichuk, T., Solovyov, V., Kalashnik, N., Davydenko, H., Stoliarenko, O., Stoliarenko, O., & Maksymchuk, I. (2021). Pedagogical Consolidation of Pupil-Athletes Knowledge of Humanities. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala,* 13(1). https://doi.org/10.18662/rrem/13.1/367

9. Melnyk, N., Maksymchuk, B., Gurevych, R., Kalenskyi, A., Dovbnya, S., Groshovenko, O., & Filonenko, L. (2021). The Establishment and Development of Professional Training for Preschool Teachers in Western European Countries. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala,* 13(1). https://doi.org/10.18662/rrem/13.1/369

10. Гаращенко Р. А., Мовчанюк Н. А. Інтерактивні технології на практичних заняттях з англійської мови у ВНЗ як засіб підвищення мотивації студентів до вивчення мови. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/32620672.pdf

11. Бабушко С. Інтерактивні засоби та навчання іноземної мови за професійним спрямуванням. URL: http://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/837

12. Кухаренко В. М. Педагогіка та технологія дистанційного навчання. Основи дистанційного навчання: навч. посібник. Харків : ХНАДУ, 2013. 172 с.

13. Тимчик М. Інтерактивні методи дистанційного навчання студентів медичних спеціальностей на заняттях англійської мови. URL: http://philol-zbirnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/philol/article/view/304/488

14. Мілорадова Н. Е., Шевченко В. В. Аналіз існуючих підходів щодо визначення професійно-психологічної компетентності військовослужбовців Національної гвардії України. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права.* 2021. № 3. С. 48 – 53.

References:

1. Deiaki pytannia orhanizatsii dystantsiinoho navchannia [Some issues of organizing distance learning]: nakaz Ministerstva osvity i nauky vid 08.09.2020 roku № 1115. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text

2. Dystantsiine navchannia: dydaktyka, metodyka, orhanizatsiia [Distance learning: didactics, methods, organization] (2017): monohrafiia / Hetta V. H. ta in. Chernihiv.

3. Brovchenko A. K. (2020). Mozhlyvosti interaktyvnoi vzaiemodii studentiv ta vykladachiv u protsesi dystantsiinoho navchannia z pozytsii osobystisnoho pidkhodu [Possibilities of Interactive Interaction between Students and Teachers in the Process of Distance Learning from the Perspective of Personal Approach.]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriia: Psykholohiia – Scientific notes of Vernadsky TSU. Series: Psychology,* 4, Tom 31 (70), 183-190.

4. Slovnyk-dovidnyk z profesiinoi pedahohiky [Dictionary and reference book on professional pedagogy] (2006) / za red. A. Semenovoi. Odesa: Palmira.

5. Pometun O., Pyrozhenko L. (2004). Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia [A modern lesson. Interactive learning technologies]: naukovo-metodychnyi posibnyk K : Vydavnytstvo A.S.K.

6. Klymenko V., Achkasova V., Ivanenko L. (2019). Aktyvni metody navchannia yak skladova innovatsii u vykladanni heohrafii [Active learning methods as a component of innovation in teaching geography]. *Problemy bezperervnoi heohrafichnoi osvity i kartohrafii – Problems of Continuing Geographic Education and Cartography*, Vypusk 29, 43-54.

7. Burkina N. V. (2012). Vykorystannia aktyvnykh metodiv navchannia v dystantsiinykh kursakh [The use of active learning methods in distance courses]. *Teoriia i metodyka elektronnoho navchannia – Theory and methods of e-learning*. 2012. Т. 3. № 1. S. 35-39.

8. Komogorova, M., Maksymchuk, B., Bernatska, O., Lukianchuk, S., Gerasymova, I., Popova, O., Matviichuk, T., Solovyov, V., Kalashnik, N., Davydenko, H., Stoliarenko, O., Stoliarenko, O., & Maksymchuk, I. (2021). Pedagogical Consolidation of Pupil-Athletes Knowledge of Humanities. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 13(1). https://doi.org/10.18662/rrem/13.1/367

9. Melnyk, N., Maksymchuk, B., Gurevych, R., Kalenskyi, A., Dovbnya, S., Groshovenko, O., & Filonenko, L. (2021). The Establishment and Development of Professional Training for Preschool Teachers in Western European Countries. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 13(1). https://doi.org/10.18662/rrem/13.1/369

10. Harashchenko R. A., Movchaniuk N. A. Interaktyvni tekhnolohii na praktychnykh zaniattiakh z anhliiskoi movy u VNZ yak zasib pidvyshchennia motyvatsii studentiv do vyvchennia movy [Interactive technologies in practical English classes at universities as a means of increasing students' motivation to learn the language]. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/32620672.pdf

11. Babushko S. Interaktyvni zasoby ta navchannia inozemnoi movy za profesiinym spriamuvanniam [Interactive tools and teaching a foreign language for professional purposes]. URL: http://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/837

12. Kukharenko V. M. (2013). Pedahohika ta tekhnolohiia dystantsiinoho navchannia. Osnovy dystantsiinoho navchannia [Pedagogy and technology of distance learning. Fundamentals of distance learning]: navch. posibnyk. Kharkiv : KhNADU.

13. Tymchyk M. Interaktyvni metody dystantsiinoho navchannia studentiv medychnykh spetsialnostei na zaniattiakh anhliiskoi movy [Interactive methods of distance learning for medical students in English classes]. URL: http://philol-zbirnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/philol/article/view/304/488

14. Miloradova N. E., Shevchenko V. V. (2021). Analiz isnuiuchykh pidkhodiv shchodo vyznachennia profesiino-psykholohichnoi kompetentnosti viiskovosluzhbovtsiv Natsionalnoi hvardii Ukrainy [Analysis of the existing approaches to determining the professional and psychological competence of the National Guard of Ukraine]. *Dniprovskyi naukovyi chasopys publichnoho upravlinnia, psykholohii, prava – Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law* , 3, 48 – 53.